

Täysistunto

Keskiviikko 22.9.2021 klo 14.00—18.19

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Sallan kansallispuistosta

Hallituksen esitys HE 104/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Mikkonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.24 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi iso ilo olla tänään eduskunnassa keskustelemassa uudesta kansallispuistoesityksestä Sallaan. Kansallispuistothan ovat luontomme arvokkaita helmiä, jotka tunnetaan myös kansainvälisesti ja ovat suomalaisten rakastamia paikkoja. Aloite tämän uuden kansallispuiston perustamisesta tuli Sallan kunnalta, ja perustamisella on hyvin laaja paikallinen tuki. Sallan kansallispuisto on esitetty perustettavan 9 983 hehtaarin laajuisena Sallan kuntaan valtion Sallatunturin luonnonsuojelualueelle.

Kansallispuistojen perustaminenhan tuli mahdolliseksi aikoinaan, kun maahan saatiin varsin monivaiheisen poliittisen keskustelun ja väännön kautta luonnonsuojelulaki vuonna 1923. Ensimmäiset kansallispuistot kuitenkin perustettiin vasta 1938. Verkostoa laajennettiin muutamalla puistolla 1956, kunnes 1982 perustettiin yhdellä kertaa peräti 11 uutta kansallispuistoa. Sen jälkeen puistoja on tasaisin väliajoin perustettu uusia, ja Suomessa on nyt upea 40 kansallispuiston verkosto, ja Sallan kansallispuisto on toteutuessaan numero 41.

Vaikka luonnonsuojelulainsäädäntö on muuttunut ja uuden polven suojeluvälineitä ja ohjelmia on tullut, niin kansallispuistojen suosio ei ole hiipunut, pikemminkin päinvastoin. Koko 2000-luvun ajan kansallispuistojen kävijämäärät ovat kasvaneet, ja erityisesti nyt korona-aikana kansallispuistot ovat olleet hyvin suosittuja. Kansallispuistot ovat luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita, mutta ne ovat myös merkittäviä virkistyskäytön näkökulmasta. Myös kansallispuistojen yhteiskunnallinen ja aluetaloudellinen merkitys on kasvanut voimakkaasti viime vuosikymmeninä sitä mukaa kuin kansallispuistobrändiin tukeutuvasta kestävästä luontomatkailusta on tullut merkittävä elinkeino ja työllistäjä erityisesti haja-asutusalueilla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan Sallan kansallispuisto perustetaan alueen luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi sekä yleisen virkistyskäytön ja luontoharrastuksen edistämiseksi. Puiston perustaminen toteuttaisi osaltaan hallituksen tavoitet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

ta pysäyttää Suomen luonnon köyhtyminen sekä edistää kestävä matkailua ja matkailuyrittäjyyttä. Kansallispuisto on investointi ja kädenojennus Sallan upean luonnon tunnettuuden lisäämiseksi sekä rajat ylittävän luontomatkailun edelleen kehittämiseksi. Onhan siinä rajan takana hyvät Venäjän alueet, joiden kanssa yhteistyötä voisi varmasti tehdä nykyistä enemmän. Sallaan esitettävällä alueella luonnonkauniit vanhat metsät ja harjuinen luonto kohtaavat vaikuttavan rotkolaakson ja kutsuvat jo matkajia. Alueelle voikin matkata perille asti julkisilla liikennevälineillä, mikä tukee myös kestävä matkailua ja on valitettavan harvinaista nykyisessä kansallispuistoverkostossamme tällä hetkellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelypuheenvuorosta. — Ja edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.27 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

On aina juhlahetki, kun eduskunta pääsee perustamaan kansallispuistoa. Kahdeksan vuotta, edellisellä ja sitä edellisellä vaalikaudella, olin ympäristövaliokunnan jäsen, ja pääsimme myös silloin näitä puistoja perustamaan. Viimeinen oli tämä Hossan kansallispuisto Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna, ja myös presidentti Niinistö kunnioitti puiston avajaistilaisuudessa puheellaan puiston perustamista.

On tärkeää, että puistolla on vahva paikallinen tuki, ja niin kuin ministeri mainitsi, tässä on aloite lähtenyt Sallan kunnalta ja lausunnot ovat pääpiirteissään myönteisiä. Tietysti aina näitä tarkistusehdotuksia siellä on yksityiskohtiin, mutta pääasiassa myönteisiä.

Nimi ”Sallan kansallispuisto” on osuva. Lausunnoissa esitettiin Sallan kansallispuiston nimeksi Sallan kansallispuistoa, ja on aina mukava asia, että suomen kieltä kunnioitetaan, omia äidinkieliämme, niin että tällaisia ihmeellisiä vääntöjä ei tarvita. Selkosuomi näissä asioissa on paikallaan.

Maat ovat valtion omistuksessa. Mitään isoja järjestelyjä sen suhteen ei tarvita. Ministeri mainitsi myös nämä paikallistalouteen kohdistuvat myönteiset seuraukset. Näinhän se on, ja tällaisilla alueilla muutenkin niitä työmahdollisuuksia on rajallisesti. Ohjelmapalveluyrittäjille, majoitusyrittäjille ja vastaaville työtä ja toimeentuloa on tulossa lisää. Noin viimeisen kymmenen vuoden aikana kansallispuistojen kävijämäärät ovat noin karkeasti tuplaantuneet. Se kertoo siitä vahvasta kysynnästä ja arvostuksesta, mikä luonnolla nykyään on.

Tämmöinen positiivinen trendi on tässä rahoituksenkin osalta ollut meneillään. Viime vaalikaudella eduskunta lisäsi rahoitusta budjettikäsittelyn yhteydessä joulukuussa muistaakseni kymmenelle kansallispuistolle, ja Metsähallituksen luontopalvelut oli siitä erittäin tyytyväinen, ja sillä on saatu paljon aikaan.

Autiotupaverkostosta kannattaa pitää kiinni, ja nyt sitä korjausvelkaa on päästy kyllä parantamaan. Itse pidän hyvänä tavoitteena kiertää kaikki kansallispuistot. Tänä vuonna on tullut käytyä Rokualla ja Syötteellä, ja kiirettä pitää, että jokaisessa ehtii käydä, [Puhemies koputtaa] kun näitä lisääkin tulee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Petelius, olkaa hyvä.

15.30 Pirkka-Pekka Petelius vihr: Arvoisa puhemies! On ollut erittäin ilahduttavaa, kuten tässä aikaisemmin jo todettiinkin, että kansallispuistojen kävijämäärät jo ennen koronapandemiaa ovat olleet hurjassa nousussa, eikä tämä pandemiakaan sitä suuntaa ole hei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

kentänyt — pikemminkin päinvastoin. Yksinään viime vuonna kävijämäärät kasvoivat 23 prosenttia vuodesta 2019, ja mikä on ollut ilahduttavaa mielestäni, on se, että nuoret ovat löytäneet luonnon. Tässä mielessä — ja olen itsekkin yhteistyötä Metsähallituksen kanssa tehnyt tässä retkeilypuolella — Metsähallitus on pitänyt sellaisen vastuullisen retkeilyn teemavuoden eli kehittänyt paitsi matkailureittejä myöskin tiedotusta vastuullisesta luontoretkeilystä, sillä ensikertalaisretkeilijöiden, lasten kanssa liikkuvien ja luonnossa yöpyjien kasvaneet määrät kaipaavat näitä palveluja.

On ollut lohdullista havaita, kuten kerran aikaisemminkin totesin, että ihmiset ovat läheneet luontoon pandemia-aikana erityisesti hakemaan metsistä turvaa ja rauhaa koronahdistukseensa ja sitä myötä löytäneet myös uusia tapoja itselleen nauttia kauniista luonnosta, jokainen omalla tavallaan, ja uusia harrastuksia itselleen. Esimerkiksi maastopyöräily on lisääntynyt hurjasti. Niin ikään tämä perinteisesti syrjäisempien ja rauhallisten kohteiden suosio on kasvanut. Kansallispuistojemme käyntimäärien ennustetaan pysyvän korkeina myös tässä pandemian jälkeen.

No tämä nyt esitettävä uusi kansallispuisto voisi omalla erinomaisella tavallaan toimia myös liikunnan ja terveyden edistäjänä. Onhan nimittäin tutkitustikin jo tunnettua, että fyysinen kunto, etenkin nuorten, on huolestuttavasti heikentynyt, ja luonnossa liikkuminen erityisesti ennalta ehkäisee sairauksia sekä laskee verenpainetta ja stressitasoa, ja altistuminen maaperän mikrobeille jo esimerkiksi hengitysilman kautta kohentaa ihmisen immuunijärjestelmää ja siten lisää vastustuskykyä muun muassa allergisia oireita vastaan. Eli liikkuminen luonnossa, niin kuin kaikki tiedetään, tuottaa mielihyvää ja on yksinkertaisesti kivaa.

Arvoisa puhemies! Nyt perustettavaksi esitettävä 41. kansallispuisto, Sallan kansallispuisto, vastaa erityisen hyvin tähän tarpeeseen. Nykyisten retkeilyreittien kunnostamisen ohella se laajentaa ja monipuolistaa oivallisesti tätä meidän hienoa kansallispuistoverkostoa. Tässä tulikin jo esille, että tämä on hyvin laaja kansallispuisto. Se tulisi olemaan noin 10 000 hehtaaria ja sijoittuisi jo Suomen Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla Sallatunturin luonnonsuojelualueelle.

Tarkoitus on edelleen kehittää aluetta luontonähtävyytenä, mikä puolestaan tarjoaisi hyvät edellytykset edelleen luontomatkailun ja matkailuyrittäjyyden kehittämiseen. Se, kuten edustaja Kiurukin sanoi, hyödyttäisi Sallan alueen taloutta, kun tutkimusten mukaan kansallispuistoon sijoitettu euro tuottaa keskimäärin kymmenen euroa aluetaloudelle. Seuraavien seitsemän vuoden aikana Sallan kansallispuiston arvioidaan lisäävän alueella työpaikkoja 90 henkilötyövuodella ja vuosittaisia verotuloja yhteensä 400 000 euroa. Ei siis ole ihme, että aloite kansallispuiston perustamisesta tuli nimenomaan Sallan kunnalta.

Yhtenä harvoista erämaisista kansallispuistoistamme se voisi edistää ekologista ja vähähiilistä matkailua, kuten ministeri tässä totesi, sillä se olisi helposti tavoitettavissa maata pitkin julkisillakin liikennevälineillä. Näin se oivallisesti palvelisi saavutettavuudellaan kaikkia niitäkin, joilla ei ole mahdollisuutta omin ajoneuvoin päästä nauttimaan kansallispuistojemme luonnosta.

Virkistyskäytön ohella Sallan kansallispuisto perustettaisiin ennen kaikkea alueen pohjoisen, boreaalisen, herkän luonnon suojelemiseksi ja tutkimusta ja opetusta varten. Sallan alueen luonto on monipuolista. Siihen lukeutuu laajoja aapasaita, vanhoja, arvokkaita metsiä, tuntureita sekä monia uhanalaisia lajeja. Sallatunturin itäpuolella avautuu mahtava, noin 20 kilometriä pitkä rotkolaakso Aatsinginhausta, joka on syntynyt vuosimiljoonien aikana eroosion ja jääkauden muovaamana, ja se kätkee suojiinsa harvinaista lehtolajistoa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

joista kasveina mainittakoon lapinleinikki ja esimerkiksi keltaisena kauniisti kukkiva lettorikko. Myös ahma ja saukko pitävät siellä kotiaan. Edelleen siellä Kaunisharjun alueella on yli 200-vuotiaita luonnontilaisia kuusikoita, jotka nykyään ovat suhteellisen harvinaisia, ja ne sijaitsevat pääosin korkealla alueella. Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä keloja ja lehtipuuta on metsissä runsaasti, ja niin ikään rehevämpää ja osittain lehtomaista metsää raitoineen ja haaparyhmineen löytyy Julmoivasta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on todettava, että luonto on meidän kaikkien yhteistä, tärkeää pääomaa, tärkeintämme. Luonnonsuojelu ei ole kuluerä vaan välttämätön investointi kestävään tulevaisuuteen, terveyteen ja hyvinvointiimme. Omasta puolestani toivotan Sallan kansallispuiston sydämellisesti tervetulleeksi kansallispuistojemme arvokkaaseen perheeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.37 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelu, kansallispuistot ja retkeilyalueet ovat varmasti tärkeitä meille kaikille suomalaisille. Näen kuitenkin ongelmallisena, että yhä enenevässä määrin näiltä alueilta pyritään sulkemaan ulos metsästystä, vaikka se on osa suomalaista perinnekulttuuria ja parhaimmillaan elämäntapa, joka tukee ihmisten yhteisöllisyyttä ja liikuttaa väkeä lapsista vanhuksiin — puhumattakaan metsästäjien tekemän riistanhoitotyön merkityksestä luonnolle. Ellemme ylläpidä omaa kulttuuriamme, niin kuka sitten? Toisaalta nyt Twitter-aikana huudetaan harva se päivä, ettei mitään suomalaisuutta ole olemassakaan. Ellemme arvosta ja ylläpidä omaa kulttuuriamme, niin nämä tällä hetkellä hyvin valheelliset hokemat toteutuvat, eikä niin todellakaan saa antaa käydä.

Hallituksen esityksessä Sallan kansallispuistosta todetaan, ettei alueen muuttamisella kansallispuistoksi ole metsästykselle kuin vähäinen merkitys. Sen jälkeen tulee pitkä lista, josta käy ilmi, ettei vaikutus todellakaan ole vähäinen. Metsästys on mahdollista toteuttaa myös kansallispuistossa täysin turvallisesti siten, ettei se aiheuta vaaratilanteita alueen muille käyttäjille. Kun otetaan huomioon, kuinka paljon metsästystapahtumia vuoden aikana koko maassamme on, ovat niissä tapahtuvat ikävät tapaturmat todella harvinaisia, joten niidenkään perusteella ei liiaksi sovi metsästystä rajoittaa kansallispuistoalueillamme. Muutoin rajoitamme itsemme ulos luonnosta ja vaikeutamme muun muassa alueiden kannanhoidollista hirvenmetsästystä, pien- ja suurpetometsästyksistä puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Metsästys ei ole ristiriidassa kansallispuiston tavoitteiden kanssa, ja kuten hallitusohjelmassakin on todettu, hallituksen tavoitteena on turvata metsästyksen tulevaisuus. Tällaisenaan esitys Sallan kansallispuistosta ei tätä kirjausta kyllä tue. Metsästystä ja retkeilyä tai luonnonsuojelua ei pidä asettaa vastakkain. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.39 Mai Kivelä vas: Arvoisa herra puhemies! Tämä on jälleen sellainen hetki, jolloin saa todella iloita siitä, että on päässyt hallitusneuvotteluihin aikoinaan neuvottelemaan luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ja kansallispuistoverkoston laajentamisesta. Sallan kansallispuiston perustaminen on yksi askel siinä, että hallitusohjelmaan kirjattu tavoite luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta toteutuu. On tosi upeaa nähdä, miten hallitusneuvotteluiden linjaukset biodiversiteetin suojelusta näin konkretisoituvat pitkäaikaisesti Suomen luontoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

No, vasemmisto yleisestikin iloitsee uuden kansallispuiston perustamisesta. Me tiedämme, että kansallispuistojen kävijämäärät ovat lisääntyneet koko 2000-luvun ajan ja erityisesti vielä korona-aikana, kuten täällä todettiin. Viime vuonna kansallispuistojen kävijämäärät kasvoivat keskimäärin 23 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, ja uudella kansallispuistolla vastataan siis myös tähän kasvaneeseen kysyntään.

Meille on myös työvoitto, että hallitus on yli kaksinkertaistanut luonnonsuojelun rahoituksen tällä kaudella. Tämä on mahdollistanut nykyisten kansallispuistojen retkeilyreiteistä huolehtimisen sekä kansallispuistoverkoston laajentamisen. Ylläpidon ja opastuksen resurssit pitää toki jatkossakin turvata, kun kansallispuistoilla osaltaan turvataan suomalaisen luonnon monimuotoisuutta.

No, luonnonsuojelun lisäksi tärkeä tavoite on tietenkin myös se, että kansallispuisto lisää koko alueen vetovoimaa luontomatkailukohteena ja kulttuurimatkailukohteena ja luo uusia, kestäviä mahdollisuuksia matkailulle. Tähän liittyen Sallatunturin alueen hyvä saavutettavuus julkisilla liikennevälineillä edistää tavoitetta vähäpäästöisestä matkailusta, mikä on tietenkin meidän mielestämme myös tosi kannatettava tavoite.

Lopuksi sanon vielä, että tärkeää on varmistaa eri kansallispuistojen käyttömuotojen onnistunut yhteensovittaminen. Tähän lainsäädännön arviointineuvostokin kiinnitti vakavaa huomiota, ja tähän varmasti kiinnitämme erityistä huomiota myös valiokuntakäsittelyssä. Mutta joka tapauksessa on tosi hienoa, että saamme olla... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni on pois päältä. — Hyvä, kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

15.42 Katja Taimela sd: Aivan aluksi: anteeksi, edustaja Kivelä, vein teiltä äänen hetkeksi.

Arvoisa herra puhemies! Aina kun ollaan lähete keskustelemassa salissa uusista kansallispuistoista, on varsin lämmin ja ilo olla mukana. 14 edustajavuotta ovat mahdollistaneet useamman kerran olla käsittelemässä näitä luonnon helmiä, ja hyvä niin.

Sallan kansallispuisto on lajissaan 41. kansallispuisto. Kansallispuistohanke on lähtöisin paikallisesta yhteisöstä, ja se on kuulunut positiivisesti myös ennakkokäsittelyssä valiokuntatyössä. Esityksessä on otettu huomioon myös hyvässä yhteistyössä seudullisesti paikallisten metsäystyöskäiset ja -mahdollisuudet, toisin kuin saattoi ymmärtää edustaja Simulan lähete keskustelupuheenvuorosta. Uusi kansallispuisto on myös hallitusohjelman mukainen, koska ohjelma sisältää kirjauksen kansallispuistoverkoston laajentamisesta.

Suomen matkailulle puhdas luonto ja hyvin hoidetut kohteet ovat kilpailuvaltti. Metsähallituksen luontokohteiden, esimerkiksi kansallispuistojen, suosio ja kävijämäärät ovat olleet jo vuosia kasvussa, ja käyntimäärät ovat kaksinkertaistuneet kymmenessä vuodessa, niin kuin täällä salissa jo kävi ilmi. Ihmiset tarvitsevat luontoa, ja luonnossa liikkumisen vaikutukset terveyteen ovat kiistattomat.

Kansallispuistostatuksella on myös laaja merkitys aluetalouteen ja työllisyyteen. Ottaen huomioon, että Salla on Hossaa paremmin julkisilla kulkuvälineillä saavutettava niin kotimaasta kuin ulkomailta käsin, on varsin todennäköistä, että sen aluetaloudelliset ja työllisyysvaikutukset ovat vähintäänkin Hossan luokkaa.

Mitä tulee kansallispuistojen suureen kävijämäärään ja luontoharrastuksen yleistymiseen, käytännössä se tarkoittaa realistisesti käyntireittien suurtakin kulumista ja niiden ylläpidosta syntyviä kustannuksia. Niin tämän kuin tulevienkin hallitusten on syytä pitää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

kiinni luontopalveluiden rahoituksesta. Ei riitä, että perustamme uusia kansallispuistoja, valtion retkeilyalueista ja historiallisistakin syistä merkittävistä kohteista on myös pidettävä huolta, ja se vaatii konkreettisesti euroja joka ikiseltä hallitukselta.

Toivotan myös omalta osaltani tämän 41. kansallispuiston varsin tervetulleeksi meille Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

15.45 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyn näihin kiittäviin puheenvuoroihin, jotka liittyvät tähän Sallan kansallispuiston perustamiseen. Ehkä lyhyenä historiana: toki Sallan kuntahan tavoitteli aikanaan sitä, että sitä laskettelukeskusta olisi itse asiassa pystytty vähän laajentamaan, mutta koska se mahdollisuus ei sitten onnistunut, niin tieksi valikoitui tämä. Kansallispuisto on nyt aika nopeallakin aikataululla saatu aikaiseksi, ja siihen varmasti on auttanut se, että se lähti nimenomaan paikallisten toiveista, ja olemme tietenkin siitä kiitollisia.

Ehkäpä näistä paikallisten oikeuksista on syytä mainita myös nimenomaan metsästämiseen liittyen. Kuten tässä lakiesityksen ensimmäisellä sivulla todetaan, nimenomaan Sallan riistanhoitoyhdistyksen esitykset siitä, miten metsästäminen siellä voisi tapahtua, on sisällytetty tähän lakiesitykseen. Ei suinkaan ole tarkoitus, että entisillä valtion mailla kuka tahansa suomalainen saa metsästää vapaasti, miten tahansa, vaan nimenomaan se paikallisten oikeus käyttää omaa kotiseutuaan metsästämiseen on keskeistä, ja se on tässä lakiesityksessä turvattu, joten paikallisuuden kunnioittaminen on tietenkin tärkeää meille.

Haluan ottaa esille myös sen, mihin edustaja Taimela tässä äsken viittasi, yleisen kansallispuistojen rahoituksen. Kun kansallispuistojen väkimäärät ja kävijämäärät ovat lisääntyneet, niin totta kai myös se kunnossapidon taso vaatii koko ajan enemmän rahaa. Tietenkin siitä on syytä huolehtia: kun verkostoa laajennetaan, niin sitten myös pitäisi pystyä osoittamaan sinne riittävää rahoitusta. Tästä varmaan tulevatkin eduskunnat tulevat sitten kättä vääntämään, ja loppuviimeinhän ainoa keino siihen on se, että me saisimme meidän talouskasvuamme vakaammalle pohjalle, koska muuten me sitten vain kiistelemme näistä vähistä resursseista uusien kansallispuistojen kanssa.

Elinkeinopoliittisesti varmasti tämä esitys tulee mahdollistamaan uusia laajennettuja avauksia Sallan alueella. Mitä kaikkea se tuleekaan olemaan, jää nähtäväksi ja ihmisten kekseliäisyydestä kiinni. Ministeri nosti omassa esittelypuheenvuorossaan esiin myös Venäjä-yhteistyön, ja totta tosiaan, koska myös siellä Venäjän puolella on aika vanhoja suojeltuja alueita, niin miksipä ei — olisi hienoa, että yhteistyötä pystyisi syntymään näiden suojeltujen alueiden kesken ja kävijöiden mahdollistamiseksi.

Totta kai toivomme, että jossain vaiheessa sitten nuo julkiset kulkuyhteydet, joita nyt on tässä positiivisessa hengessä esiin tuotu, voisivat olla vieläkin paremmat. Tämä varmasti-kin turvaa ainakin sen Kemijärven yöjunayhteyden, mutta kyllähän me mielellämme haluaisimme sähköistyksen myös Sallaan asti. Sitä ennen tietenkin toivomme, että myös linja-autoyhteydet toimisivat sinne hyvin.

Kaiken kaikkiaan on tietenkin iloinen ja positiivinen asia, että nyt Itä-Lappiin tulee uusi kansallispuisto, ja siitä haluan kyllä Sallaa onnitella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän tässä vaiheessa keskustelua vielä puheenvuorot edustaja Mustajärvelle ja sen jälkeen valiokunnan puheenjohtaja Sipilälle ja ministerille. — Edustaja Mustajärvi, olkaa hyvä.

15.48 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Ilolla tervehdin entisenä sallalaisena ja nykyisenä naapurikunnan asukkaana uuden Sallan kansallispuiston perustamista. Asia on edennyt ripeästi täällä etelän päässä, ja sille on ollut edellytyksenä, että pohjatyo paikallisella tasolla on tehty huolellisesti. Aikoinaan kunnan päättäjät halusivat laajentaa rinne- ja hissialueita, mutta kun se tie ei vetänyt, tekivät kuntapäättäjät uuden arvion ja lähtivät valmistelemaan kansallispuiston perustamista. Paikallisia päättäjiä ja virkamiesjohtoa pitää kunnioittaa siitä, että he kykenivät uudelleenarviointiin ja uuteen strategiseen valintaan. Ennustan, että se valinta osoittautuu koko Sallatunturin ja Itä-Lapin matkailun kehittämisen kannalta oikeaksi valinnaksi.

Paikallisella tasolla tehtiin laaja selvitystyö kansallispuiston perustamiseksi. Alueen ihmisille jaettiin tietoa, heitä ja matkailuyrittäjiä kuunneltiin, heidän kanssaan keskusteltiin ja eri intressejä yhteensovitettiin. Hanke koettiin laajasti omaksi, ei ulkopuolelta ohjatuksi tai sanelluksi valinnaksi.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että paikallisten ihmisten oikeudet kirjataan laintasoisina, ettei synny sellaisia kiistoja niin kuin liian usein on syntynyt. Esimerkiksi metsästysoikeuden pitää olla lähtökohtaisesti sallittu paikallisille asukkaille ja ainoastaan erityisin poikkeuksin kiellettyä. Jo pitkään on voinut havaita sellaisia pyrkimyksiä, että joidenkin mielestä kaiken pitäisi olla kiellettyä ellei sitä ole erikseen sallittu.

Aikoinaan Pallas-Yllästunturin kansallispuistoa perustettaessa hallituksen esityksen mukana ei ollut karttaliitettä, jonka avulla olisi voinut konkreettisesti osoittaa, mitä alueita metsästysrajoitukset koskevat. Karttaliitettä ei ollut käytettävissä valiokuntakäsittelyn mutta ei myöskään täysistuntokäsittelyn aikana. Se johti virkamiesvaltaan ja paikallisten ihmisten näkemysten sivuuttamiseen. Onneksi nyt lainvalmistelu on paremmalla tolalla ja mukana on hyvinkin yksityiskohtainen ja tarkka karttaliite, josta näkee mahdolliset rajoitusalueet.

Arvoisa puhemies! Koko Itä-Lapin matkailualueen tunnettavuus ja kiinnostavuus kasvaa tämän päätöksen seurauksena. Sallatunturin kansallispuiston perustamisella voi olla paljon muitakin myönteisiä vaikutuksia. Tavoitteena tulee olla, että raideyhteys henkilöliikenteelle avataan Kemijärveltä Sallaan asti. Se olisi todella ekologista matkailua, kun juna voisi matkustaa Helsingistä Sallaan ja laajemminkin Itä-Lappiin. Myös muita liikenneyhteyksiä pitää parantaa, sillä maakunnan sisäisessä rahanjaossa Itä-Lappi on liian monena vuonna jäänyt aivan liian vähälle. Luonnonsuojelualueiden tulee olla saavutettavissa kaikkialla Suomessa.

Arvoisa puhemies! Täytyy muistuttaa, että monen suojelualueen reittiverkosto ja palvelurakenteet rapistuvat siitä huolimatta, että lisää rahaa on tullut. Valtaosa rahoista keskittään viskilompoloitten appelsiinivyöhykkeelle ja suojelualueiden erämaiset osat laiminlyödään. Näin on esimerkiksi UK-puiston Savukosken kunnan puoleisessa osassa, vaikka huomattava osa koko puiston alueesta sijaitsee Savukoskella. Puistoon ei ole sijoitettuna enää ainuttakaan savukoskelaista työntekijää. Savukosken opastuskeskus aiottiin laittaa kokonaan kiinni. Itse asiassa eduskunnan tekemä päätös mahdollisti sen, että se on osan aikaa vuodesta auki, mutta kyllä se pitäisi saada pysyvämmälle tolalle. Opastus Savukosken

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

osalta aiottiin hoitaa Pyhätunturilta käsin, ja sehän olisi tarkoittanut samaa kuin että esimerkiksi Nuuksion kansallispuiston opastus hoidettaisiin Turusta tai Tampereelta.

Pahinta sopimusrikkomusta valtion kanssa ovat paikalliset asukkaat todistaneet jo 40 vuotta, kun UK-puisto perustettiin 1981. Silloin luvattiin puistoon johtava tie peruskorjata. Asia kirjattiin lain perusteluosaan, mutta juristit ovat jälkikäteen todenneet, että se ei velvoita yhtään mihinkään, ja mitään ei ole vielä tapahtunut 40 vuoden aikana. Niin Sallatunturin kansallispuistossa mutta myös kaikkialla muuallakin pitää turvata riittävä henkilöstö ja investoinnit, jotta mahdollisimman monet pääsevät nauttimaan näistä ainutlaatuisista luontokohteista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vastauspuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja Sipilä, 2 minuuttia.

15.53 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Innokas ympäristövaliokunta on jo parin kokouksen ajan ennakkokäsitellyt tätä positiivista asiaa. Tämä on erittäin hyvä esimerkki hyvin valmistellusta hankkeesta.

Kansallispuistoaloite on lähtenyt alueelta. Alue on jo nyt suosittu retkeily- ja luontokohde. Se tarjoaa myöskin yrittäjyyden ja työllistämisen näkökulmasta uusia mahdollisuuksia alueelle, samoin kuin tietenkin retkeilijöille sitten uusia kunnossa pidettäviä luontopolkuja.

Myöskin metsästäjiä on kuultu. Kansallispuistossa lähtökohtaisesti metsästys on kielletty, mutta tässä tapauksessa Sallaan rekisteröidyn metsästysseuran jäsenille tänne metsästysoikeus olisi tulossa, paitsi sitten rajoitusalueella, joka on matkailukeskuksen lähellä, eikä siinä tapahtuva metsästys olisi luonnollista.

Myöskin poronhoito voi alueella jatkua.

Näissä ennakkokuulemisissa on noussut myöskin huoli alueella liikkuvien retkeilijöiden turvallisuudesta, ja minusta tämä huoli pitää ottaa vakavasti. Olemme kuulleet metsästäjien näkökulmaa siihen ja oppineet ymmärtämään, että alueen hyvin tuntevat metsästäjät pystyvät ottamaan hyvin tämän näkökulman huomioon, mutta kyllä retkeilijöiden pitää pystyä tuntemaan turvallisuudentunne tuolla alueella liikkuessaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Mikkonen, 2 minuuttia.

15.55 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvistä puheenvuoroista. Todellakin on ilo olla perustamassa uutta kansallispuistoa, ja kuului myös teidän kaikkien puheenvuoroista, että tämä ilo on jaettu. Myös edustaja Pauli Kiurulle kiitos: tiedän, että olette tehnyt paljon työtä kansallispuistojen eteen aiempina vuosinakin, ja todella meillä on nyt yhteinen tavoite siinä, että kierretään kaikki kansallispuistot. Itsekin olen ihan hyvässä vauhdissa sen suhteen.

Tosiaankin tätä kansallispuistoa valmisteltaessa ollaan käyty todella tiivistä vuorovaikutusta alueen toimijoiden kanssa, mikä on tietysti äärimmäisen tärkeää, esimerkiksi metsästyksen osalta paikallisten kanssa. Koska tähän tarvittiin myös tällainen metsästykseltä rajoitettu alue, jotta voimme varmistaa kävijöiden turvallisuuden erityisesti siellä kaikkein tiheimmin käytetyillä alueilla, he ovat saaneet määritellä sitä, ja on tärkeätä, että nämä on pystytty yhteensovittamaan paikallisten kanssa hyvässä, erinomaisessa yhteisymmärryksessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Tässä nousi hyvin esiin, että on tietysti tärkeää, että jatkossa resurssit ovat riittävät Metsähallituksen luontopalveluille, jotta näitä kansallispuistoja voidaan ylläpitää. Meillähän oli semmoinen tilanne, kun tämä hallituskausi alkoi, että meillä oli korjausvelkaa näihin erilaisiin infrarakenteisiin kertynyt 32 miljoonaa Luontopalvelujen luonnonsuojelualueihin, johon kansallispuistotkin kuuluvat. Me ollaan nyt pystytty tuota korjausvelkaa kuromaan umpeen jo reilusti yli puolet, ja tarkoitus on saada kurottua se kokonaan umpeen tällä hallituskaudella. Tietysti se sitten tarkoittaa, että tulevienkin hallitusten täytyy riittävästi satsata myös tähän puoleen.

Aluetaloudellinen vaikutus kansallispuistoilla on todella merkittävä. Hyvä tuore esimerkki meillä on Hossasta, joka oli retkeilyalue ja sinänsä jo niin kuin matkailijoiden tiedossa ja siellä oli kävijöitä, mutta tämän kansallispuistostatuksen myötä aluetaloudelliset vaikutukset yli tuplaantuivat noin 6 miljoonaan euroon vuodessa [Puhemies koputtaa] ja kokonaistaloudellisuusvaikutukset myös nousivat yli 20 henkilötyövuodella. [Puhemies koputtaa] Uskon, että vaikka Salla nyt on jo sinänsä matkailijoiden käytössä, tämä kansallispuistostatus myös siellä merkittävästi lisää aluetaloudellisia vaikutuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.57.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.36.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä.

Mennään keskusteluun. — Edustaja Elo.

17.37 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Olen todella iloinen siitä, että me ollaan saamassa Suomeen 41. kansallispuisto. Nyt ministeri Mikkonen ei ole enää paikalla, mutta kiitos hänelle ja tietysti koko hallitukselle tästä asiasta.

Kansallispuistojen lisääminen on yksi tärkeä keino rakentaa luontopositiivista Suomea vuoteen 2030 mennessä. Meidän on pysäytettävä yhä kiihtyvää tahtia etenevä luontokato ja käännettävä suunta luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi, ja se tarkoittaa, että meidän on suojeltava enemmän luonnonvaraisia elinympäristöjä.

Kansallispuistot ovat valtavan suosittuja, ne ovat upeita retkeilyalueita ja arvokasta yhteistä kansallisomaisuuttamme, ja koronapandemian myötä ne ovat tulleet tutuiksi yhä useammille. Kansallispuistojen kävijämäärä kasvoi liki neljänneksellä vuodesta 2019 vuoteen 2020, ja se tarkoittaa, että meidän nykyiset kansallispuistot ovat kovalla kulutuksella.

Kansallispuiston perustaminen on paikallisesti toivottu päätös. Kansallispuistot vahvistavat alueiden elinvoimaa, matkailua ja luovat uutta työtä, ja tällä Sallan kansallispuistolakin on paikallisten vahva tuki. Hienoa on myös se, että Sallan kansallispuistoon pääsee julkisilla kulkuvälineillä — se ei ole aina itsestäänselvyys tässä meidän laajassa Suomen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

maassa. Toivottavasti tämä mahdollisuus saadaan myös hyvin markkinoitua kävijöille, niin että moni sinne myös löytää tiensä perille julkisilla.

Arvoisa puhemies! Retkeily ja metsästys on kansallispuistoissa ja muillakin retkeilyalueilla haastava yhdistelmä. Se on noussut esiin tämänkin asian valmistelussa. Lain valmistelussa on haettu ratkaisua, jolla sovitetaan yhteen luonnonsuojelu, virkistyskäyttö ja paikallinen metsästysperinne siten, että kansallispuiston kävijöiden turvallisuus voidaan varmistaa. On tärkeätä, että Sallan kansallispuistossa aktiivisen retkeilyn alue on rajattu metsästyksen ulkopuolelle. Samoin on tärkeää, että metsästysoikeutta rajataan paikkakuntalaisille ja että alueella ei metsästetä kevät- ja kesäaikaan. Sallan osalta on käyty perusteellisia neuvotteluja alueen eri toimijoiden kanssa, ja tämä hallituksen esitys on niiden yhteisten neuvottelujen tulos.

Metsästysjärjestelyiden ja rajoitusalueen vaikutuksia kävijäturvallisuuteen tullaan kuitenkin vielä valiokunnassa arvioimaan, ja on varmistettava, että tätä tilannetta seurataan ja tarvittaessa ryhdytään lisätoimiin, mutta tämä on asia, johon voidaan tarkemmin sitten myös palata hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä. On tärkeätä, että tässä on käyty hyvää vuoropuhelua paikallisesti ja löydetty yhteisiä ratkaisuja. Retkeilijämäärien lisääntymässä turvallisuuden varmistaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Nostan esiin myös sen, että lausunnoissa on esitetty myös laajempaa rajausta. Näen, että tämä on hieno ja hyvä alku ja kenties sitten joskus puiston vakiinnuttua myös laajentaminen on mahdollista. Siinä on hienoja valtion maita arvokkaine luontoalueineen ympärillä.

Arvoisa puhemies! Tässä kohtaa iloitsen jo siitä, että meillä on suunnitteilla myös toinen kansallispuisto eli Evon tiedekansallispuiston perustaminen Kanta-Hämeeseen, ja toivon, että päästään tällä kaudella vielä päättämään toisenkin kansallispuiston perustamisesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Soinikoski.

17.41 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Yli 90 prosenttia suomalaisista pitää luontoa tärkeänä ja kokee luonnon olevan osa kansallista identiteettiämme. Samaan aikaan yli puolet suomalaisista on huolissaan Suomen luonnon tilasta. Kaikkein eniten Suomen luonnon tila huolestaa yli 65-vuotiaita, joista kyselyn mukaan 64 prosenttia on huolissaan suomalaisen luonnon tulevaisuudesta.

Olen todella iloinen hallituksen esityksestä perustaa Suomeen uusi kansallispuisto Sallan alueelle. Sallan kansallispuistoalueesta poikkeuksellisen tekevät sen vanhat metsät, luonnontilaiset suot, herkkä tunturiluonto ja suuret korkeuserot. Alueella elää myös monia uhanalaisia lajeja. Suomen luonto on kansallisaarteemme. On meidän tehtävämme varmistaa, että myös tulevat sukupolvet voivat nauttia Suomen ainutlaatuisesta luonnosta. Sallan kansallispuistoalue on hallitukselta tärkeä teko suomalaisen luonnon suojelemiseksi.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat luontokansaa. Tämä näkyy esimerkiksi suurina kävijämäärinä kansallispuistoissa. Viime vuonna kansallispuistoissamme tehtiin peräti 2,4 miljoonaa käyntiä. Määrä on huima, kun sen suhteuttaa väkilukuumme. Tutkimusten mukaan kansallispuistoon sijoitettu euro tuottaa 10 euroa aluetaloudelle. Tämän takia ei ole ihme, että aloite Sallan kansallispuistosta tuli nimenomaan Sallan kunnalta. Paikalliset asukkaat ovat itse toivoneet kansallispuistoa ainutlaatuiselle alueelle, ja tätä toivetta hallitus kuuli. Sallan kansallispuiston arvioidaan tuottavan merkittävä määrä verotuloja ja uusia työpaikkoja retkeilymatkailun kautta. Kansallispuisto ei siten ole voimavara pelkäs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

tään suomalaiselle luonnolle vaan myös paikallisille asukkaille. Kansallispuisto on tarpeellinen lisä Suomen retkeilyverkostoon, jonka suosio on ollut kasvussa. Etenkin korona-aikana moni suomalainen on kokenut luonnon henkireiäkseen. Sallan kansallispuisto on jälleen yksi kohde lisää Suomen luontomatkailuun ja on 41. kansallispuisto.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on yli kaksinkertaistanut luonnonsuojelun rahoituksen, mikä on mahdollistanut kansallispuistoverkoston laajentamisen ja retkeilyreittien kehittämisen — kiitos siitä. Kansallispuiston hankkeet eivät kuitenkaan synny tyhjiössä, vaan ne tehdään aina tiiviissä yhteistyössä paikallisten asukkaiden kanssa. Sallan hanke on hyvä esimerkki hankkeesta, jossa aloite tulee suoraan kunnalta. Valtion tehtävänä on tukea, kuunnella ja varmistaa sekä asukkaiden että asiantuntijoiden osallistuminen kansallispuistohankkeiden suunnitteluun ja kehittämiseen. Tämä pätee niin nykyisiin kuin tuleviin kansallispuistoihimme.

Luonnolla on myös itseisarvo. Ilmastonmuutos ja kuudes sukupuuttoaalto uhkaavat suomalaisen luonnon monimuotoisuutta. Kansallispuistot ovat tehokkain tapa turvata kansallisaarteemme säilyminen myös tuleville sukupolville, ja myös me Kanta-Hämeessä odotamme seuraavaa kansallispuistoaloitetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohi — edustaja Lohi on poissa. Edustaja Huru — myöskin edustaja Huru on poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.